

# Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/nauka/konferencje-naukowe/103026,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Instytutu-Pamieci-Narodowej-Pierwsza-Solidarnos.html>  
2023-06-01, 05:10

## **Ogólnopolska konferencja naukowa Instytutu Pamięci Narodowej „Pierwsza »Solidarność«. Geneza, organizacja, konteksty” - Gdańsk, 2-4 września 2020**

**Wydarzeniu towarzyszyła debata Klubu Jagiellońskiego „»Jeden drugiego brzemiona noście (...)« - czy stać nas na podjęcie trudu solidarności międzypokoleniowej?»**







W Gdańsku, w dniach 2-4 września, odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa Instytutu Pamięci Narodowej „Pierwsza »Solidarność«. Geneza, organizacja, konteksty”.

- Nie jest to konferencja „ku czci”. Jest to konferencja, która ma przynieść odpowiedzi na istotne pytania. Krzepiące jest to, że reprezentanci aż tylu instytucji i rozmaitych podmiotów zechcieli uczestniczyć w tym wydarzeniu. Życzę przede wszystkim wymiany poglądów, które pchną kwestie związane z „Solidarnością” do „naukowego przodu” - podkreślił, otwierając konferencję prof. Włodzimierz Suleja, dyrektor Biura Badań Historycznych IPN.

- Życzyłbym sobie, żeby na każdym dużym uniwersytecie w Polsce, powstała katedra historii „Solidarności”. Jako przedstawiciele środowiska naukowego, powinniśmy o to zabiegać – zaapelował prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk.

Przybyłych badaczy, zaproszonych gości oraz wszystkich widzów konferencji przywitał dr hab. Daniel Wicenty, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN Gdańsk. W konferencji uczestniczyli m.in. dr Jerzy Bednarek i dr Rafał Leśkiewicz, zastępcy dyrektora BBH.

**Zapis video konferencji jest dostępny na kanale „IPNtv Konferencje”.**

Organizatorzy przewidują wydanie materiałów pokonferencyjnych.

## O KONFERENCJI

*14 sierpnia 1980 r. w Stoczni Gdańskiej wybuchł strajk, który zmienił bieg dziejów. W jego konsekwencji powstała „Solidarność”, zróżnicowany i żywiołowy ruch sprzeciwu wobec komunistycznej władzy. Choć wydarzenia sprzed czterech dekad znalazły już miejsce w szkolnych podręcznikach, to upływ czasu pozwala nam na wyjście poza utarte ścieżki interpretacyjne. W czterdziestolecie Sierpnia’80 w gronie historyków oraz specjalistów nauk społecznych, będziemy ponownie debatować nad fenomenem „Solidarności” lat 1980-1981.*

*Będziemy szukać głównych czynników, które doprowadziły do powstania tego bezprecedensowego ruchu społecznego. Prześledzimy pogmatwane drogi życiowe ludzi „Solidarności” – zarówno tych budujących wielkie struktury, jak i tych, którzy tworzyli ją we własnych zakładach. Podejmiemy też dyskusję o losach idei solidarnościowej – od pamiętnego roku 1980, przez traumę transformacji aż po współczesność. Analizę dziejów wewnętrznych „Solidarności” uzupełni refleksja nad tym, jak widziano ją zagranicą. Tradycyjnym ujęciom towarzyszyć będzie refleksja osnuta m.in. wokół historii intelektualnej czy kulturze pamięci.*

Konferencja organizowana jest w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Opozycja i opór społeczny w Polsce 1956–1989”.

Patronat medialny: Radio Gdańsk i TVP3 Gdańsk.

## DEBATA KLUBU JAGIELLOŃSKIEGO

Wydarzeniu IPN będzie towarzyszyła debata Klubu Jagiellońskiego (partner konferencji)

„»Jeden drugiego brzemiona noście (...)« – czy stać nas na podjęcie trudu solidarności międzypokoleniowej?».

*Co na przestrzeni dekady (1980-1990) pozostało z wielomilionowego ruchu „Solidarności”? Czy społeczny potencjał „S” może być punktem odniesienia dla współczesnych polityk?*

*Według Klubu Jagiellońskiego jednym z najważniejszych wyzwań XXI wieku jest kwestia solidarności międzypokoleniowej. Jak budować relacje pokoleniowe w starzejącej się Polsce? Czy można przekształcić system polityczny i polityki publiczne, aby być przygotowanym na czasy „siwej Polski”? Co może nas zainspirować z konfliktu pokoleń, który narastał od drugiej połowy lat osiemdziesiątych między „młodymi radykalnymi”, a bardziej skłonny do negocjacji z komunistami przedstawicielami starszej generacji opozycjonistów?*

*Czy warto sięgnąć do postulatów programu Samorządnej Rzeczpospolitej, jako inspiracji do stawienia czoła wyzwaniom projektu solidarności międzypokoleniowej? Wszak zasiłki rodzinne, wiek emerytalny, służba zdrowia, mieszkalnictwo, czy godziwa praca to te hasła, które współcześnie mogłyby być na sztandarach partii politycznych, chcących pokreślić swoją wrażliwość społeczną.*

*W jakim stopniu pokładanie nadziei w państwie opiekuńczym, które można odczytać w programie Samorządnej Rzeczpospolitej, jest uzasadnione również dzisiaj, a także w jaki sposób mogłoby ono stać się gwarantem dobrobytu społecznego w Polsce? Czy powinniśmy szukać unikalnej, polskiej drogi na państwo dobrobytu?*

*Czy jako społeczeństwo jesteśmy na to gotowi, by dla dobra całej wspólnoty politycznej wziąć odpowiedzialność za tych w największej potrzebie? Czy pomoże w tym wszystkim wspomnienie ruchu społecznego „S”?*

## PROGRAM



2 WRZEŚNIA

## **11.15-13.25 - SESJA OTWARCIA**

### **Moderacja i komentarz: Łukasz Kamiński (Uniwersytet Wrocławski)**

Tomasz Kozłowski (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Od mobilizacji do organizacji. Mechanizm powstania "Solidarności" (VIII - X 1980)

Przemysław Ruchlewski (Europejskie Centrum Solidarności) – Stocznia Gdańska im. Lenina w sierpniu 1980 r.

Grzegorz Wołk (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Punkt 4 postulatów strajkujących w Stoczni Gdańskiej. Zakładnik bieżącej polityki?

Katarzyna Wilczok (Uniwersytet Śląski) – Geneza Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność”

13.25-13.40 – przerwa

## **13.40 - 15.25 - SESJA II**

### **Moderacja i komentarz: Daniel Wicenty (Uniwersytet Gdański/ Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Adam Mielczarek (badacz niezależny) – Trzy segmenty „Solidarności”

Roman Bäcker (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) – Podmiotowość polityczna Solidarności w latach 1980-1981

Paweł Rojek (Uniwersytet Jagielloński) – Struktura Solidarnościowego rozumu.

15.25-15.40 – przerwa

## **15.40 - 17.25 - SESJA III**

### **Moderacja i komentarz: Michał Przeperski (Instytut Historii Nauki PAN/ Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Aleksandra Konarzewska (Eberhard Karls Universität in Tübingen) – W oczach liberała. Andrzej Walicki o „Solidarności”

Tomasz Siewierski (Instytut Historii Nauki PAN) – Pierwszy historyk pierwszej „Solidarności”: Jerzy Holzer (1930-2015)

Bartosz Kaliski (Instytut Historii PAN) – Czeski dysydent i emigrant Jiří Lederer wobec Solidarności w latach 1980–1983

## **KOLACJA - 19.00**

3 WRZEŚNIA

### **9.00-10.45 - SESJA IV**

#### **MAŁA**

##### **Moderacja i komentarz: Przemysław Ruchlewski (Europejskie Centrum Solidarności)**

Paweł Glugla (Uniwersytet Rzeszowski) – Stanisław Chrobak (1950-2006) – małopolski opozycjonista, współzałożyciel „Solidarności” RI, polityk

Karol Chwastek (Śląskie Centrum Wolności i Solidarności) – „Solidarność” branżowa. Jarosław Sienkiewicz a koncepcja NSZZ „Solidarność”

Marek Kozłowski (Polskie Towarzystwo Historyczne Kalisz) – Antoni Pietkiewicz – działacz ROPCio i przewodniczący MKZ „Solidarność” w Kaliszu

#### **DUŻA**

##### **Moderacja i komentarz: Daniel Wicenty (Uniwersytet Gdański/ Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Magdalena Heruday-Kiełczewska (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) – Pierwsza „Solidarność” w oczach Francuzów

Bartosz Gromko (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) – W poszukiwaniu nowego Dubčeka. Włoska Partia Komunistyczna wobec PZPR i Solidarności w latach 1980-1981

Patryk Pleskot (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Przegapiona rewolucja? Ambasada USA w Warszawie wobec fenomenu „Solidarności” (1980–1981)

10.45 – 11.00 – przerwa

## **11.00 - 12.45 - SESJA V**

### **MAŁA**

#### **Moderacja i komentarz: Piotr Brzeziński (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Robert Kolasa (Towarzystwa Miłośników Miasta Piły) – Relacje między NSZZ „Solidarność” a aparatem partyjno-państwowym w Pile w latach 1980-1981

Sebastian Drabik (badacz niezależny) – Relacje PZPR i “Solidarności” w latach 1980–1981 na poziomie lokalnym. Casus Krakowa.

Marzena Grosicka (Instytut Pamięci Narodowej Kielce) – Oświata wewnątrzwiązkowa według koncepcji Zarządu Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”.

### **DUŻA**

#### **Moderacja i komentarz: Tomasz Kozłowski (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa)**

Piotr Olechowski (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Następstwa pierwszej "Solidarności" w oczach radzieckich służb specjalnych

Gábor Danyi (European Network Remembrance and Solidarity) – Od Gombrowicza do Jaruzelskiego. Różne formy wyrażania solidarności z Polakami na Węgrzech

Miklós Mitrovits (Nemzeti Közszołgálati Egyetem Budapest) – Recepcja Solidarności na Węgrzech (1980-1981)

12.45 – 13.00 – przerwa

## **13.00 - 14.45 - SESJA VI**

### **MAŁA**

#### **Komentarz i moderacja: Igor Hałagida (Uniwersytet Gdański)**

Sławomir Formella (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk) – Solidarność. Samorządność. Niepodległość. Życie i działalność Lecha Bądkowskiego (1920-1984)

Michał Siedziako (Instytut Pamięci Narodowej Szczecin) – Marian Jurczyk (1935-2014):



zarys biografii

Piotr Juchowski (Uniwersytety Jagielloński) – Działacz NSZZ „Solidarność” – rektor UJ.  
Prof. Józef A. Gierowski w czasie „rewolucji Solidarności”

## **DUŻA**

### **Moderacja i komentarz: Michał Przeperski (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Kamil Borecki (Ośrodek Pamięć i Przyszłość, Wrocław) – Strajk solidarnościowy w 1980 r. w Zajezdni Autobusowej nr VII we Wrocławiu w relacjach świadków historii

Thuc Linh Nguyen Vu (Freie Universität Berlin / Research Center for the History of Transformations, University of Vienna) – Mała historia wielkich wydarzeń: wspomnienia strajków sierpniowych i wprowadzenia stanu wojennego w ego-dokumentach

Piotr Grzelczak (Instytut Pamięci Narodowej Poznań) – W obronie „skonfiskowanej przeszłości”. Pierwsza „Solidarność” i pamięć Poznańskiego Czerwca 1956.

14.45 – 15.45 – OBIAD

## **15.45 - 17.30 - SESJA VII**

### **MAŁA**

#### **Moderacja i komentarz: Patryk Pleskot (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa)**

Mirosław Szumiło (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Działalność NSZZ „Solidarność” na terenie Czechosłowacji (1980-1981)

Petr Jasek (Ústav pamäti národa, Bratislava) – Reakcie na vznik Solidarity na Slovensku

Filip Gańczak (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Strajki sierpniowe 1980 r. z perspektywy władz NRD

## **DUŻA**

### **Moderacja i komentarz: Antoni Dudek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)**

Krzysztof Brzechczyn (Instytut Pamięci Narodowej Poznań) – Fazy ewolucji ideowej solidarnościowej myśli społeczno-politycznej w latach 1980-1981

Barbara Fedyszak-Radziejowska (Kancelaria Prezydenta RP) – Niezależny, Samorządny Związek Zawodowy Solidarność: niedocenione dziedzictwo

Lech Mażewski (badacz niezależny) – O możliwości rozpoczęcia transformacji ustrojowej Polski z udziałem NSZZ „Solidarność” na przełomie lat 1981/1982

17.30 – 17.45 – przerwa

17.45 – 19.30



**Debata Klubu Jagiellońskiego – „Jeden drugiego brzemiona noście (...)” - czy stać nas na podjęcie trudu solidarności międzypokoleniowej?**

**Wprowadzenie i moderacja: dr Marcin Kędzierski (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie / Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego)**

Paneliści:

Szymon Rębowski (Magazyn Kontakt)

Tomasz Sawczuk (Kultura Liberalna)

Stefan Sękowski (Nowa Konfederacja/Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UMCS)

Agnieszka Wiśniewska (Krytyka Polityczna)

## **KOLACJA - 20.00**

4 WRZEŚNIA

### **10.00 - 11.45 - SESJA VIII**

#### **Moderacja i komentarz: Jan Hlebowicz (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Wojciech Paduchowski (Instytut Pamięci Narodowej Kraków) – Krzyże Józefa Sawy – czyli życie człowieka nowohuckiej „Solidarności”

Piotr Abryszeński (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk) – „Solidarność” na Politechnice Gdańskiej 1980-1981

Krzysztof Sychowicz (Instytut Pamięci Narodowej Białystok) – Struktury NSZZ „Solidarność w województwie łomżyńskim i ich reakcja na wydarzenia w kraju (1980-1981)

11.45-12.00 – przerwa

### **12.00-13.45 - SESJA KOŃCOWA**

#### **Moderacja i komentarz: Piotr Abryszeński (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk)**

Rafał Łatka (Instytut Pamięci Narodowej Warszawa) – Hierarchia Kościoła katolickiego wobec „Solidarności” 1980-1981

Piotr Brzeziński (Instytut Pamięci Narodowej Gdańsk) – „Solidarność” w przededniu stanu wojennego.

Piotr Hac (Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa) – Geneza rozwiązań nadzwyczajnych zastosowanych przez władzę wobec opozycji politycznej w grudniu 1981 roku

OBIAD – 14.00

## **PLIKI DO POBRANIA**

[Plakat \(pdf, 1.05 MB\) 05.08.2020 09:08](#)  
[Program \(pdf, 1.35 MB\) 05.08.2020 09:08](#)